

ÜLO VINTER:

"Kevade" elab. Kiire-suguseid tuleb juurdegi.

"Rahva Hääle", 25. IX 1993

Oli 1969. aasta. Muusika-maailmas olid värskena "Luikede järv", Heino Elleri looming. Ma kiindusin Georg Otsa ja Heli Läätse esinemistesse.

Ja siis äkki tuli helisev "Pipi Pikksukk". Kiirustasin Saaremaalt muusikali kuulama-vaatama. Nüüdseks koltunud paberilehtedelt loen: kas pole see hoopis Ülo Vinteri Pipi, mitte Lindgreni? Aga kas see on tähtis?

Mõned aastad tagasi, kohtudes Kuressaare koolinoortega, esitasin neile küsimuse: kas tunnete helilooja Ülo Vinteri loomingut?

Nad olid oma osa saanud muusikalist "Pipi Pikksukk". Ja teadsid Heli Läätse esituses Vinteri laulu "Põhjamaa".

Nüüd kõnelesin Peeter Sauliga Ülo Vinterist.

Kus teie kokku saite?

Peeter Saul: "1948. aastal muusikakoolis ja hiljem ühes põnevas orkestris svingiklubis, mille hing oli Uno Naissoo.

Siis tantsuorkestrites. 1958. aastal orkestreerisin tema loomingut praeguse Eesti kontsertorkestri jaoks. Esimene oli Vinteri "Romanss". Heli Lääts laulis esimesena Vinteri "Lõpetamata laulu". Vokaalseksetele, kus Heli ka laulis, oli Vinter kirjutanud muusikat talveõhtu meeloludega. Aga väga ere on tema "Väike estraadikontsert" lastele, kirjutatud kvarteti tarvis. Kolm aastat tagasi orkestreerisin selle suurele orkestrile ja sellest saj filmi "Tuuleloheluulohe" muusika.

Ma olen palju mänginud Ülo Vinteri muusikat, aga Heli tõi

tema muusika kontserdilavale. 13 aastat tagasi Heli Läätse juubelikontserdil tõusis rahvas püsti, kui ta laulis Vinteri "Põhjamaad".

Kunagi on ta kirjutanud 2 väga head džässilugu "Vilistajad".

Olen Vinteri muusikat palju mänginud. Nii kodumaal kui ka välismaal, näiteks meloodiaid tema "Kevadest".

Aga kas te teate, et kaua aastaid oli Vinter Eesti Raadios kerge muusika toimetaja ja juhtis hiilgavalt seda tööd? Tal on hea maitse, ta on sügavalt haritud inimene. Ja millise hea õhkkonna ta tööl lõi."

Mis teid Ülo Vinteri loomingus võlub?

"Minu arvates on helilooja

loomingus oluline see, et ta ei uju end ümbritsevate standardsete kujundite maailmas (ei kasuta samu helindeid nagu teised, samu rütme.) Äkki tuli mees, kel on oma harmooniline mõtlemine, omad kujundid. Vinter on melodist.

Ülo Vinter on ääretult aus ja tagasihoidlik oma loomingus. Minu arvates teevad ta suureks kaks asja (peale "Kevade"): tema "Põhjamaa" ja "Vana arm". Kunagi arvasin, et see on rahvalaul. Kui rahvas võtab mingi laulu omaks, siis on see suur tunnustus.

Minu käest on väga palju muusikat läbi käinud, ka seda, mida oli saadetud konkurssidele. Vinter ei võtnud oma tagasihoidlikkuses osa ühestki konkursist, aga ma mängisin teda.

Tema ajal on kaks põlvkonda soliste üles kasvanud. Tal ei ole kotitait sümfooniaid ega koorilaulu. Tal on midagi omapärast nii muusika harmoonias, helindites-viisides, mida teiste juures ei leia."

Lõpuks küsitlesin Ülo Vinterit ennast.

Kuidas suutsite "Pipi Pikksuka" lastemaailma nii sisse elada?

"Ma alustaksin tuntud mõttega: laps on väike täiskasvanu ja ainult temale tulebki kirjutada. Lapsed on siirad, neil on mõnikord üllatavalt värsked mõtteid. Ja neile tuleb kirjutada selgelt, mitte haarata kogu kosmost sülle. Küllap olen isegi veidi lapsemeelne, mis seda salata."

Kes on teie publik saalis?

"Kontserdisaalides on mul publikut harva, sest ma olen palju kirjutanud eetri, kino, teatri jaoks. Ja kui midagi sealt läheb kontserdilavale lauludena või instrumentaalpaladena, asi seegi."

Te olete kirjutanud ka sümfoonilisi teoseid.

"Need ei ole suuremad asjad, kui ma päris tõsiselt mõlтан. Muusikamees peaks leidma oma koha. Jaa, sümfoonia pole minu ala. Mõni laulukene, mõni pillilugu, seda küll. Nii kaua kui inimene suudab, ta ikka tegutseb. Ja mind kisub ikka rohkem sinna teatri kanti."

Mis ajendas teid looma balletti "Kevade"?

Ega suu ole sööma pärast

Nii lausuti vanasti Haljala kandis. Aga ega suu ole ka rumaluste puistamiseks. Paraku pole selles osas suurt paranemist märgata.

"Tuleks teha kiiresti ja ruttu," soovitas poliitlikast pajatav isand raadios. Mnjah, kuid küllap oleks ehk tagajärjekam teha koguni kiiresti, ruttu ja kähku...

Raadio päevauudistes räägiti isikust, kes tahtis provokatsiooneerida! Onn, et mainitu provokatsiooneerima ei kuttunud! Teine jutt oli konstateerimisest (konstateerima!).

TV näitas tarka inimest, kes

KEELEKELL

pidas ühe probleemi parimaks lahenduseks lahtiühendamist (kommentaari oleks vist küll liigne).

Raudteelane "Rahva Hääle" autorile 17. augustil: "Praegu oskab meie 600 vagunisaatjast vaid 30—40 protsenti inimesi eesti keelt. Küsimus: keda peale inimeste on raudteevalitus siis veel sellele tööle palganud?"

Liiklussaates (Eesti Raadio): "Jalgratta kohta puudutavaid nõudeid arvesse võttes..." Mit-

te ei saa aru, mida tähendab "jalgratta koht" ja kuidas need nõuded seda puudutavad. Või on mängus see koht inimesel, mis jalgrattaga pidevas kontaktis?

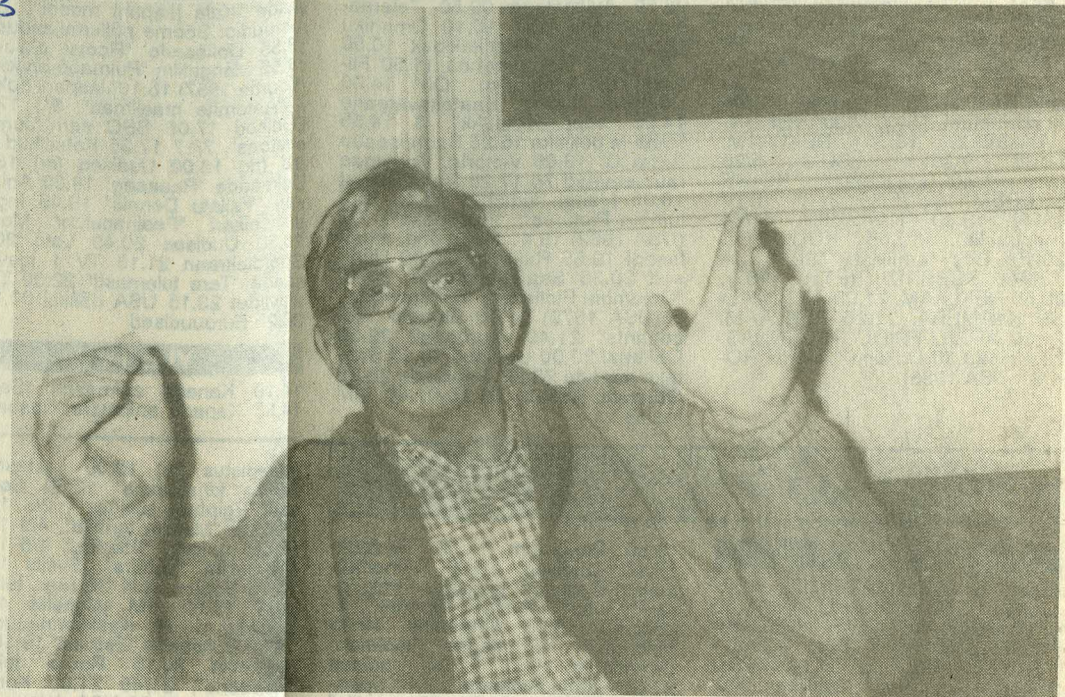
Slavismi mõju lauseehituses jätkub. Sillutise rajamisega konstruktsiooni kasutamine muutus võimatuks, mind noorena õudselts häiris (Õige olu- nuks: "Konstruktsiooni kasutamine muutus sillutise rajamisega võimatuks", "Noorena häiris mind õudselts".

Mitu korda on viidatud vajadusele hääldada saksa keelt korralikult. Mida aga oli kuul-

da raadio hommikustes uudistes 11. augustil? Mainiti Mecklenburg-Vorpommernit. Diktor ütles korduvalt (siin hääldus:) ...vorp-pommern). Ometigi on siillilegi selge, et kõlama pidanuks ...foorpommern!

Et käesolev jupike ainult vi- risemisenä ei kõlaks, siis ka midagi kiiduväärset. Nimelt avaldas "Rahva Hääle" 20. augustil arst Jaak Uibu artikli, kus on kasutatud õigustatult häid uusi termineid tervise alalt.

HEINO GUSTAVSON

"Laulev revolutsioon oli ju maameelne ja -keelne."

Autori foto

"Kunagi kirjutasin orkestrisüüdi "Paunvere". See hakkas huvitama Ida Urbelit, kes palus süüti aluseks võttes kirjutada terve ballett. "Vanemuine" oli siis tugev teater, kes julges minuga riskida. Mõni arvas, et "Kevade" teema on aegunud lugu. Võiks midagi ajakohasemat olla. Aeg näitab, et "Kevade" karakterid elavad ka tänapäeval. Toots, Teele, köster liiguvad meiega ümber. Tundub, et Kiire-suguseid tuleb juurdegi. Luts on ju klassik."

Heli Lääts on laulnud tuntuks teie "Põhjamaa". Kuidas see laul sündis?

"Tahtsin Pipi vallatule karakterile leida teise, lüürilise pooluse, mille kaudu võiks tüki dramaturgiale panna mingi muusikalise vundamenti taoli-

se aluse — midagi kodumaaga seotud. Raudmäe ja Nõmmik olid nõus. Tegin viisiotsa ja andsin selle Vetemaale. Tekst tuli kiiresti ja sobis hästi. Ainult need, kes meid juhtisid ja õpetasid, tõmbasid kulmu koprä. Seletasin, et kuulge, siin on ju juttu Rootsimaast. Siiski võeti kirikukellad välja ja asendati aisakelladega. Aastaid seisis laul "Estonia" orkestriaugus, kuni Heino Kaljuste ta kooridele välja tõi. Hiljem tulid ka kirikukellad tagasi."

Mida arvate meie meelest, meie keelest?

"Praegusele põlvkonnale on kool ja elu vale programmi sisse surunud. Sellest on raske vabaneda. Loodan rohkem noorema põlvkonna peale. Kui väärtushinnangud rajatakse õigele

alusele, küllap elu edeneb.

Meie keel on olnud kogu aeg surve all. Saksa, vene, nüüd inglise. Muidugi tuleb keeli osata, ent emakeel olgu ikka see, mis lascb rahval edasi elada. Laulev revolutsioon oli ju maakeelne ja -meelne."

Mõned realistid ennustavad veel nälga, sõdu meilegi.

"Verd on valatud ju kogu aeg, kuid loodame, et maailmas on veel arukaid päid, kes suure sõja suudavad ära hoida. On ju praegugi mõnikord niisugune tunne, nagu oleks sõda just lõppenud ja tuleb uuesti otsast alata. Rahvas elab sellegi aja üle. Ärme teeme seda viga, et vaatame ainult tänasesse."